

## Polgármesteri köszöntő



### Tisztelt Olvasó!

Kertész László „A kisdeddé vált ige” című versének soraival köszöntöm Önöket.

Aki hinni akar, hisz – írta a költő.

Milyen egyszerű és milyen igaz. Valóban csak szándék kérdése minden? Az lehetséges, hogy általánosítani nem szabad, azonban az akarat alapvetően meghatározó.

Gyakran hallani, hogy a magyarok kishitűek és pesszimisták. Ez talán így is van, ugyanakkor tisztában kellene lenni a körülöttünk levő világ dolgaival. Hogyan, milyen körülmények között élnek mások, milyen kilátásaink vannak? Ha ezzel is foglalkoznánk egy kicsit, máris árnyaltabb lenne a kép. Természetesen önmagában ettől nem lennénk jobb kedélyűek, – vagy legalábbis nem valószínű – de talán a valósághoz közelebb kerülnénk.

A közelmúltban egy diplomata ismerősöm jegyezte meg, hogy egész életét külföldön töltötte, Dél-Amerikától Ázsián át szinte minden földrészen élt. Sokat látott és csodálatos embereket ismert meg, mégis hazánktól élhetőbb, szebb országban még nem járt. Tartósan nem tudna máshol élni, csak itthon.

Nyilvánvaló, hogy nem mi vagyunk a leggazdagabbak, az is tény, hogy nem nálunk keresnek a legtöbbet, de azt is el kell fogadnunk, hogy nem minden pénz kérdése.

Aki nem ért ezzel egyet, gondolja végig, honnan indultunk!

„Dobogjon hát minden szív,  
jön az imádságos éj...!  
Aki bűnös vagy, te se félj,  
bánatod elébe vidd!  
Mert mindenki jó lehet,  
aki látja a jelet,  
- Aki hinni akar, hisz,  
s láthatja a Kisdedet!”

Éppen száz éve, hogy a magyarokat le akarták törölni Európa térképéről, majd talpra álltunk, de elvesztettük a második világháborút is. A háborús kártételek mellett büntetésből megkaptuk Rákosiékat, hogy aztán '56-ot leverve Kádár jószágos-titkos diktatúrájában „gondtalanul” éljünk. A rendszerváltozáskor döbentünk rá, hogy talán szabadok vagyunk, de a mozgásterünk a nullával egyenlő.

Egy emberöltő (sem) telt el a fordulat óta, s most egyesek azt kifogásolják, hogy nyugaton többet fizetnek. Javasolom nekik, hogy tanulmányozzák hazánk és Európa történetét, különösen a II. világháború utáni időszakot. Ha figyelmesen olvasnak és meg akarják érteni, megértik a mai világot.

Aki hinni akar, hisz.

Aki nem hisz a hazájában, az nem hisz magában, aki nem hisz abban a városban, ahol él, nem hisz magában. Mi higgyünk magunkban, a városunkban és a hazánkban is, így van értelme, így tudjuk jövőnköt jobbra tenni.

Valamennyi kedves olvasónknak békés karácsonyt és boldog új esztendőt kívánok.

Hajdúböszörmény, 2017 karácsonyán

Kiss Attila  
polgármester

Hőgye Lajos

## Kúriák és gazdaházak a hajdúságban

Sajátságos birtokszerkezeténél fogva nem alakultak ki történelmileg a hajdúság területén hagyományos értelemben vett nagybirtokok és uradalmak, mint például a közeli Békés megyében a Harruckern- és Wenckheim - birtokon. A földtulajdon kisebb területű volt, és a gazdálkodás kisebb magánterületű kiváló minőségű földeken zajlott. A hajdúnemesi birtokokok is már a 19. század folyamán rangosabb épületeket kezdtek emelni a birtokaik kisebb-nagyobb központjában saját vagy birtokigazgatási megbízottjuk, gazdatisztjeik, intézőik számára. A földbirtokok többnyire a hajdúvárosok központjában, belterületén is rendelkeztek vagyonukat reprezentáló lakóingatlannal.

Ezeket a mára elfeledett épületcsoportot mutatom be kutatásaim alapján, noha kevés információ áll a rendelkezésre, főleg a már eltűnt, lebontott épületek történetéről, elhelyezkedéséről, alakjáról, kinézetéről.

### HAJDÚBÖSZÖRMÉNY

Vidékünk feltehetőleg legrégebbi kúriája Zeleméren volt található, az egykori De Pauli Lipót ezredes féle kúria. Az itteni birtokára épült, amelyet II. József király adományozott neki a felosztott debreceni kegyesrendiek zeleméri birtokából a salétromgyártás fejlesztése terén elért eredményeiért. Feltehetően a 18. század végén épülhetett késő barokk stílusban. Már a 19. század elején Debrecen város birtokába került csere útján, és



tolkolt kastélyt, amelynek már csak ódon pincéje volt látható; valamint beszámol még a Boda-erdő délkéleti részén levő Szamárhegy, Boda János által birtokolt kastélyról is. Ezek az építmények feltehető-

aránt szolgált. Az építkezés 1925-ben zajlott, és már itt fogadta a házigazda a hajdúböszörményi „Hősök szobra” avatására érkező kormányzó Horthy Miklóst 1927-ben. Ezt az eseményt emléktábla örökíti meg az épületen, de emléktábla őrző 2016 óta Baltazár Dezső, Vásáry István, Vásáry József és Vásáry Tamás emlékéit is. Az épületet nem államosították, a püspök halála után gyermekei örökölték, ma is magántulajdonú lakóház, vendégház. Építészeti stílusa neoklasszicista, de láthatunk rajta neobarokk, szecessziós és art deco jellegzetességeket is.

Közvetlenül 35-ös út mentén a mai Zója TSZ átellenes oldalán állott a Tornyos- vagy Gaáltanyán is egy kúria, amely a dancsházi Gaál család birtokközpontjaként épült. A vissza-emlékezések szerint az 1970-es években bontották le az akkor már egy jó ideje üresen álló kúriát. Építészeti kialakításáról nem tudunk, feltehetőleg tornyos lehetett.

A ,seberrytanyai kúriát feltehetőleg Sembery Miklós építette a 20. század elején neoklasszicista stílusban. A jól felszerelt tanyán állott és részben ma is állnak a magtár, az istálló, a cselédházak, az olajütő és más gazdasági épületek. Az egykori kúriapark egy-két fája még máig megmaradt. 1949-ben állami gazdaság létesült a tanyán, a rendszerváltás után egy cég irodaházként hasznosította, 2016-ban felújították a magántulajdonú épületet. A család városi palotával is rendelkezett a belvárosban, díszes, szecessziós stílusú épületet emeltetett ebben az időben a Kossuth és a Mester utca sarkán. A kupolás épület díszítőleg megfosztva ma is áll.

A Polgári utcán áll emléktáblával jelölve Silye Gábor hajdúkerületi főkapitány klasszicista kúriája, amelyet feltehetőleg az apja Silye János építhetett a 19. század elején. Az átalakított épületben 1945 után óvoda működött 2007-ig, most a hajdúsági Múzeum raktárként hasznosítja. Fennmaradt a kúria Fazekas Gábor által készített kovácsoltvas-kerítése.

Késő klasszicista stílusú kisebb kúriát találunk a



ekkor már valószínűleg az itteni birtokot irányító tisztartó laktak. Nem tudni mikor bonthatták le, az 1850-es években már nem állt.

Porcsalmy Gyula „Boda Katalin” című regényében a zeleméri templomromhoz közel említ és részletesen leír egy Zeleméri Kamarás Gáspár által bir-

ten a képzelet szülőttei lehettek a 17. század közepére visszavetítve, de elhelyezkedésüket az író valószínűleg földrajzi helyekre teszi.

Viszont ma is áll még példásan felújítva Boda-szóló határában, szép birtok közepén Baltazár Dezső református püspök által emelt kúria. Ezen épület itteni birtokközpontként és nyaralóként egy-